

17/07/2024

ט"ד אסף דוק 077-5006206

ת. 052-6885006

הזנחה והשארת ילד או חסר ישע ללא השגחה

ילדים זקוקים לטיפוח, השגחה והדרכה. ככל שיהיו בריאים, חזקים ונבונים, יכולותיהם הפיזיות והקוגניטיביות של ילדים צעירים אינן מפותחות דיין כדי שיוכלו להתמודד עם אתגרי בטיחות וסכנה שמציאות החיים מזמנת. כהורים, אנו מחויבים לשמור ולהגן על ילדינו, לטפח אותם ולספק להם את כל צרכיהם, כולל סביבה תומכת ומיטיבה, תזונה בריאה ותנאי מחייה מספקים. שמירה על ביטחונם של ילדינו היא חובתו המוסרית והחוקית של כל הורה, אך כיצד פורטים חובה זו למעשה? אילו פעולות נחשבות הזנחה והפקרה של ילדים או חסרי ישע? מאיזה גיל ניתן להשאיר ילדים לבד מבחינה חוקית ומוסרית? מה גישת המחוקק ומה מדיניות הענישה? עו"ד אסף דוק מפרט במאמר הבא על יסודות עבירות הזנחת ילדים וחסרי ישע ומרכיביהן, העונשים הקבועים בצידן והתייחסות בתי המשפט אליהן וכן מה ניתן לעשות במקרים בהם הוגשה נגדך תלונת שווא בגין הזנחת ילד או חסר ישע.

שמירה על בטחון הילד - חובה המעוגנת בחוק

השארת ילדים שאינם בוגרים דיים לבד מסכנת את שלומם ועשויה להסתיים באסון, המחוקק שואף להגן על כל ילד מסיכונים אלו. כדי להבטיח את שלומם של ילדי ישראל, נקבעו הוראות וחקיקה המגדירים השארת ילד צעיר מדי ללא השגחה כעבירה.

בכדי להבטיח מילוי נאות של חובת השמירה על ילדים וכדי למנוע פגיעה בילדים רכים וחסרי ישע, קובע החוק את חובותיהם של ההורים באופן ברור ומפורט. אי מילוי הוראות החוק בנוגע להשארת ילדים ללא השגחה מהווה עבירה על החוק ועשוי להוביל לעונש מאסר.

כמו כן, מגן החוק על שלומם של חסרי ישע ובעלי מוגבלויות שונות הזקוקים להשגחה וקובע כי הזנחתם מהווה גם היא עבירה.

עצמאות הילד מול בטיחות ואחריות הורית

החיים מציבים בפנינו אתגרים והתמודדויות ללא הרף. גידול ילדים מחייב את ההורה לשקול כל העת את טובת הילד וצרכיו מול דרישות המציאות, עד שהילד יהיה בוגר ועצמאי. כשמדובר בבעלי מוגבלויות או חסרי ישע, הטיפול וההשגחה נדרשים במהלך כל חייהם.

בסוגיה של השארת ילדים ללא השגחה נאלץ ההורה לבחור בין הגדלת מקורות הפרנסה של המשפחה ומילוי משימות שונות במהלך היום ובין השגחה על ילדיו ושהייה רצופה איתם. מלחמת ההישרדות מעמידה בפני הורים רבים את הדילמה והצורך לבחור בין עבודה במשרה תובענית אשר מבטיחה הכנסה טובה ובין שהייה עם ילדיהם ושמירה על ביטחונם. יתרה מכך, כדי שיגדלו להיות עצמאיים ובטוחים בעצמם וכדי שיפתחו שיקול דעת ותחושת אחריות, צריך לאפשר לילדים בכל שלב התפתחותי את החופש והאחריות המתאימים. את ההחלטה הסופית כל

17/07/2024

ט"ד אסף דוק 077-5006206

ת. 052-6885006

הורה מבצע על פי נסיבות חייו ואמונותיו, החוק לעומת זאת, קובע אמירות ברורות, אם כי ישנם רבים הטוענים שהחוק מקל מדי.

ראשית, נבחן מהן הוראות חוק העונשין תשל"ז 1977:

סעיף 361 - השארת ילד בלא השגחה או במטרה לנטשו

“המשאיר ילד שטרם מלאו לו שש שנים בלא השגחה ראויה, ובכך מסכן את חיי הילד או פוגע או עלול לפגוע פגיעה ממשית בשלומו או בבריאותו, דינו - מאסר שלוש שנים; עשה כן ברשלנות, דינו - מאסר שנה; עשה כן במטרה לנטוש את הילד, דינו - מאסר חמש שנים.”

סעיף זה קובע כי השארת ילדים שטרם מלאו להם 6 שנים ללא השגחה היא עבירה שהעונש בגינה הוא עד 3 שנות מאסר. לשון החוק ברורה ואינה מותירה מקום לספק, על פי החוק, כל אדם המשאיר ילד שגילו פחות מ-6 שנים ללא השגחה עובר על החוק.

שימו לב לשתי נקודות:

□ החוק מגדיר נסיבות מקלות ומחמירות: אם מדובר במעשה של רשלנות, עונשו של העבריין קל יותר והוא עומד על עד שנת מאסר אחת בלבד. לעומת זאת, כאשר המעשה נעשה מתוך כוונה לנטוש את הילד, עונשו של העבריין יהיה חמור יותר ועומד על עד 5 שנות מאסר.

□ לשון החוק מבהירה כי מדובר בעבירה, בין אם נגרם לילד נזק כתוצאה מהפקרתו ללא השגחה ובין אם לא. עצם המעשה של הפקרת הילד הצעיר ללא השגחה ראויה ונדרשת מהווה עבירה.

סעיף 362 - הזנחת ילדים ומושגחים אחרים (חסרי ישע)

סעיף 362 לחוק העונשין קובע חובת השגחה גם על חסרי ישע שאינם ילדים ומפרט מי הם אותם מושגחים וקובע ענישה הולמת לעבריינים:

(א). “בסעיף זה ובסעיף 363, “מושגח” -

(1) קטין שלא מלאו לו שש עשרה שנים;

(2) קטין שמלאו לו שש עשרה שנים או בגיר שאינם מסוגלים לדאוג לצורכי חייהם.

(ב). הורה של מושגח, אשר אינו מספק מזון, לבוש, צורכי לינה וצורכי חיים חיוניים אחרים במידה הדרושה לשמירת שלומו ובריאותו, דינו - מאסר שלוש שנים, זולת אם הוכיח שנקט אמצעים סבירים לפי הנסיבות להשגת הדרוש כדי לספק את הצרכים ואין בידו לספקם.

17/07/2024

ט"ד אסף דוק 077-5006206

ת. 052-6885006

(ג). המחויב על פי דין או הסכם לדאוג לצורכי חייו של מי שאינו מסוגל לדאוג לצורכי חייו, הנתון להשגחתו, למעט הורה, אשר אינו מספק מזון, לבוש, צרכי לינה וצרכי חיים חיוניים אחרים במידה הדרושה לשמירת שלומו ובריאותו, דינו - מאסר שלוש שנים, זולת אם הוכיח שנקט אמצעים סבירים לפי הנסיבות להשגת הדרוש כדי לספק את הצרכים ואין בידו לספקם.

□ שימו לב לכך שהחוק קובע כי חובת ההשגחה מוטלת לא רק על הורי המושגח, אלא גם על כל מי שאמורים לדאוג לשלומו, כמו למשל מטפלים ואנשי צוות במוסדות בהם שוהה המושגח. הפרת חובת ההשגחה מהווה עבירה שדינה עד 3 שנות מאסר, בין אם מדובר בהורה או משגיח אחר.

סעיף 363 - נטישת מושגחים

(א). הורה של מושגח, שסירב לקבלו מידי מי שאינו מחויב לדאוג לצורכי חייו, או שהשאיר אותו בידי אדם שלא הסכים לדאוג לצורכי חייו, דינו - מאסר שישה חודשים; נטש את המושגח, דינו - מאסר שלוש שנים.

(ב). המחויב על פי דין או הסכם לדאוג לצורכי חייו של מי שאינו מסוגל לדאוג לצורכי חייו, שסירב לקבלו מידי מי שאינו מחויב לדאוג לצורכי חייו, דינו - מאסר שישה חודשים; נטש את הקטין או את מי שאינו מסוגל לדאוג לצורכי חייו, דינו - מאסר שלוש שנים.

□ סעיף זה מגדיר מי מחויב לדאוג לצרכיו של קטין או מושגח אחר, מגדיר סירוב למלא חובה זו כעבירה ברת ענישה ומגדיר מה ייחשב כעבירת נטישה של מושגח. מניסוח החוק ומחומרת העונשים, ניתן להסיק שהחוק רואה נטישת מושגח כעבירה חמורה ביותר, לכן הענישה בגינה חמורה - מאסר 3 שנים.

סעיף 364 - מסירת קטין להחזקה בתמורה

"המציע או נותן תמורה בעד הרשות להחזיק בקטין שלא מלאו לו ארבע עשרה שנים, והמבקש או מקבל תמורה בעד מתן רשות להחזיק בקטין כאמור, דינו - מאסר שלוש שנים, ואין נפקא מינה אם היתה התמורה בכסף או בשווה כסף."

סעיף 365 - מסירת קטין בהתנערות מזכויות וחובות

(א). הורה או אפוטרופוס של קטין שלא מלאו לו ארבע עשרה שנים המוסר, או מרשה למסור, את הקטין למי שאינו הורו או אפוטרופוסו, ויש במסירה משום התנערות מחובותיו או זכויותיו כלפי הקטין, דינו - מאסר שנתיים.

**(ב). תהיה זאת הגנה טובה באישום לפי סעיף זה אם הוכח אחד מאלה:
(1) מסירת הקטין היתה למטרת אימוץ לפי חוק אימוץ ילדים, תש"ך-1960;**

17/07/2024

ט"ד אסף דוק 077-5006206

ת. 052-6885006

(2) מסירת הקטין היתה לזמן קצוב ובהסכמתו של עובד סוציאלי שמונה לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960;
(3) מסירת הקטין היתה בהתאם להוראות חוק אומנה לילדים, התשע"ו-2016.

מאיזה גיל ניתן להשאיר ילד ללא השגחה

הדין הישראלי קובע כי ניתן להשאיר ילד ללא השגחה מהגיעו לגיל 6. יחד עם זאת, מומחים בתחום התפתחות ילדים ממליצים להמתין עד שהילד יהיה בוגר יותר. לשם השוואה, בקנדה ובארצות הברית, הגיל המינימלי להשאר ילד ללא השגחה הוא 10, במדינות בהן הגישה מחמירה יותר, גיל המינימום להשאר ילדים ללא השגחה הוא 13.

מבחינה קוגניטיבית, יכולת עיבוד המציאות של ילד עד גיל 7-8 אינה מאפשרת מודעות מספקת לסכנות, השלכות עתידיות של פעולות והתמודדות עם תרחישים בלתי צפויים. ארגון בטרם, שמשקיע מאמצים ומשאבים בהדרכת הורים כיצד לדאוג לבטיחותם של ילדיהם, ממליץ שלא להשאיר ילד לבד בבית לזמן ממושך לפני הגיעו לגיל 10. עם זאת, חשוב לציין שכל ילד מתפתח בדרכו, לפני שאתם משאירים את ילדכם לבד בבית, בדקו האם הוא בוגר דיו להישאר לבד והאם הוא מוכן לכך, בהתאם לאופיו והתפתחותו הרגשית, הפיזית והקוגניטיבית.

חשוב להבהיר שהורה המשאיר את ילדיו תחת השגחה של מי שגילו מתחת לגיל 18, נושא באחריות לשלומם ובטיחותם של ילדו ושל השמרטף. מומלץ לפעול בהדרגתיות, כאשר אתם סבורים שילדכם בוגר דיו להישאר לבד, התחילו בפרקי זמן קטנים ולאט לאט הגדילו את פרקי הזמן, בתנאי שאתם רואים שהכל פועל כשורה ושהילד אכן מסוגל להפעיל שיקל דעת, שהוא חש בטוח ושהוא מסתדר בכוחות עצמו בפרק הזמן בו הוא שוהה לבד.

מה חשוב לבדוק ומה כדאי לעשות לפני שמשאירים ילד לבד

לפני שאתם משאירים את ילדכם לבד, וודאו שהוא מסוגל להפעיל שיקול דעת ולקבל החלטות נבונות, שאינו חושש להישאר לבד, שבכוחו להתמודד עם מצבי חירום כמו שריפה או אזעקה ושבמקרה הצורך, יוכל להשתמש בטלפון. כמו כן, שאלו את עצמכם אם ביתכם ממוקם בסביבה בטוחה, כך שהשארית הילד לבד אינה מסכנת אותו. חשוב לקחת בחשבון את אופיו ודפוסי ההתנהגות של הילד, האם הוא אחראי ועצמאי, האם יש לו דפוסי התנהגות שעלולים לסכן אותו. לפני שאתם משאירים את הילד לבד, שוחחו אתו, במידה והילד מפגין חששות, הקשיבו לדבריו, הרגיעו אותו וספקו מענה שירגיע אותו. השאירו לילד ארוחה מוכנה, השאירו מספרי טלפון למקרי חירום ועברו אתו על כללי הבטיחות וההתנהלות בבית.

העונשים הצפויים בעבירות הזנחה והשארית ילד או חסר ישע ללא

17/07/2024

077-5006206

052-6885006

השגחה

כדי לבסס עבירת הזנחה או השארת ילד ללא השגחה, יש להוכיח **קיומו של יסוד עובדתי ויסוד נפשי**. מבחינת היסוד העובדתי, יש להוכיח כי מדובר בילד שגילו מתחת ל 6 שנים, וכי אי ההשגחה המדוברת מהווה פגיעה או סכנה לפגיעה בילד. מבחינת היסוד הנפשי, כוונה מודעת להשארת ילד ללא השגחה נחשבת לחמורה יותר מרשלנות. כמו כן, נטישת הילד נחשבת לדרגת החמורה הגבוהה ביותר. מדרג הענישה תלוי בחומרת העבירה, הנקבעת בהתאם לשני המרכיבים הנ"ל והוא נע ממספר חודשי מאסר במקרים קלים ועד 5 שנות מאסר במקרים חמורים.

חשיבות איכות הייצוג המשפטי בהתמודדות עם חקירה או כתב אישום בעבירות הזנחה והשארת ילד או חסר ישע ללא השגחה

כאמור, כדי לבסס עבירת הזנחה או השארת ילד ללא השגחה, על התביעה להראות יסוד עובדתי ויסוד נפשי. חומרת העבירה והעונש נקבעים בהתאם לנסיבות העובדתיות של המקרה ולנסיבות הנפשיות של הנאשם. ייצוג משפטי יכול להביא להפחתה ניכרת של חומרת האישום והעונש באמצעות הוכחה של נסיבות עובדתיות ונפשיות מקלות. כיוון שמדובר במדרג ענישה רחב, איכותו של הייצוג המשפטי שהנאשם מקבל היא קריטית. ההבדל בין ריצוי של מספר חודשי מאסר ובין מאסר בן מספר שנים הוא עצום. יתרה מכך, עורך דין פלילי מנוסה עשוי להוביל, בהתקיים הנסיבות המתאימות, לסגירת התיק ללא הגשת כתב אישום.

כדי להתמודד עם חשד או אישום בעבירות הזנחה והשארת ילד ללא השגחה - יש להיעזר בעורך דין פלילי מומחה בתחום שיפעל לסגירת התיק הפלילי תוך הימנעות מהעמדה לדין, או במקרים בהם כבר הוגש כתב אישום - יפעל לביטולו או לכל הפחות להפחתת חומרת האישומים.

במידה וזומנת לחקירה במשטרה - עורך הדין יעץ לך כיצד להגיב ולפעל ואיך להתנהל בחקירה כדי להציג את הצד שלך בדרך הנכונה והטובה ביותר. כדי להגן על האינטרסים שלך וכדי למנוע הרשעה שתעשה לך עוול, חשוב להמתין עד להתייעצות עם עורך דין ולא למסור הצהרות או להיחקר במשטרה לפני ייעוץ.

זומנת לחקירה או הוגש נגדך כתב אישום בגין הזנחה והשארת ילד או חסר ישע ללא השגחה?

במידה וזומנת לחקירה במשטרה או שהוגש נגדך כתב אישום בעבירות הזנחה והשארת ילד או חסר ישע ללא השגחה, אל תקל ראש בדבר שכן מדיניות הענישה הנהוגה הינה החמרה משמעותית עם מבצע העבירה בעקבות התגברות תופעות ההזנחה והפגיעה בילדים וחסרי ישע בחברה הישראלית והחשש כי ענישה מקלה תגרום להעברת מסר שלילי לעבריינים פוטנציאליים המיועדים לבצע עבירות מאותו הסוג.

17/07/2024

077-5006206

ת. 052-6885006

בכל מקרה בו אתה מוצא את עצמך חשוד או נאשם בעבירות של הזנחת ילדים או חסרי ישע, עליך להיעזר בעורך דין פלילי מקצועי ומנוסה הבקיא ברזי החקיקה והפסיקה שיידע כיצד לנווט בין האפשרויות השונות שהחוק מאפשר לו. יש לבדוק בזהירות את עבודת המשטרה, לבדוק את אמינות הראיות נגדך ולוודא היטב מהו סעיף העבירה שבו אתה מואשם ומה משמעותו. כדאי לדעת ששינוי סעיף יכול להיות קריטי למהלך המשפט ולתוצאות המתקבלות בו. הזכות לקבל ייעוץ משפטי ניתנת בכל שלב של ההליך הפלילי וכדאי לנצל החל מהשלב הראשון - החקירה במשטרה. בשלב זה יש כללים ברורים של 'עשה ואל תעשה', משום שאף שגיאה קלה מצד העצור עלולה להיות בעלת השלכות רציניות להמשך ההליך.

גם אם אתה אדם נורמטיבי, זה ששומר על החוק, לא מעשן, לא שותה, זה שנוהג עם שתי הידיים על ההגה ותמיד שם חגורה, עובד בעבודה מסודרת, בעל משרה מכובדת, לעיתים אפילו ידוע בציבור, משתדל לכבד את הזולת ולא לעבור על החוק - פתאום, ביום בהיר אחד וללא הכנה מוקדמת אתה יכול למצוא את עצמך בנקל תחת חקירה משטרתית בגין חשד בלבד למעשה שביצעת לכאורה, ומכאן העלילה יכולה רק להסתבך אם לא תשמור על כלל היסוד האחד - התייעצות עם עורך דין פלילי טרם החקירה. לכן, כדאי להתכונן לחקירה ברצינות רבה, אף אם אתה בטוח בצדקתך. חשוב לקבל ייעוץ לפני חקירה מטעם עורך דין פלילי מנוסה ללא קשר למסגרת שבה היא נערכת. החקירה היא השלב הראשון בהליך הפלילי. לפעמים האמת היא פתלתלה ומעורבות האדם אינה כפי שהוא סבור מראש. החוקרים ינסו למשוך אותו במילים, לשכנע אותו על מעורבותו ולאסוף עדויות וראיות.

יש לדעת כיצד להיערך לחקירה בתבונה, הן מבחינת מידע וזכויות אזרחיות וכלה בטקטיקות של חקירה וכיצד להתגונן בפניהם. הניסיון מוכיח כי אדם שקיבל ייעוץ מקצועי עוד לפני החקירה, לא איבד את שלוותו, יכול היה לענות על השאלות בקור רוח ופעמים רבות הדבר היטה את הכף לטובתו. גם אם מדובר בנחקר שבוודאות אשם, הרי החקירה משמעותית מאוד להמשך ההליך שיבוא לאחר מכן, וכל דבר שייאמר בחקירה עלול להשפיע על עתידו.

זכור, כל אמירה, תגובה או הודאה בזמן החקירה - גורליים להמשך ההליך הפלילי נגדך. משכך, כל מה שתאמר בחקירתך עשוי לשמש נגדך בבית המשפט, ומה שהיית אמור לציין במהלך החקירה ולא ציינת - **לא תוכל לטעון** **במועד מאוחר יותר**, שכן ידובר בגרסה כבושה שמשקלה הראייתי נמוך למדי לדעת בתי המשפט.

נוכח חשיבותה הרבה של החקירה ונוכח ההשלכות מרחיקות הלכת שעשויות להיות לה על המשך ניהול ההליך נגדך, חשוב שתיוועץ עם עורך דין פלילי מנוסה טרם החקירה. דע - כי התייעצות משפטית עוד בטרם הגעתך לחקירה עדיפה על פני יעוץ בדיעבד ותיקון טעויות שנעשו במהלך החקירה.

ההליך הפלילי סבוך, מורכב ומאפשר טווח פעולה רחב. כמעט כל אחד מהשלבים בהליך הפלילי יכול להוות שלב יציאה ממנו ולהיפך, מניעת יציאה ממנו. היוועצות בעורך דין הינה קריטית לאורך כל שלביו של ההליך הפלילי המתנהל נגדך. עורך הדין שייצג את האינטרסים שלך יוכל עוד משלביו הראשונים של ההליך לסכל את האפשרות שתואשם או תורשע בהאשמות שווא וכן במקרים מסוימים אף להביא לביטול ההליך הפלילי שנפתח נגדך. בכל מקרה של חשד בביצוע או מעורבות בעבירה פלילית, הצורך בייעוץ משפטי מקצועי הוא הכרחי. עורך הדין יוכל להקטין את כובד הראיות נגדך ולהביא לתוצאות המיטביות בתיק בכך שיייע לך לגבש גרסה עקבית שעשויה

17/07/2024

077-5006206

052-6885006

להיות ההבדל בין הרשעה לזיכוי.

צוות עורכי הדין שלנו, ביניהם גם יוצאי הפרקליטויות השונות ורשויות האכיפה, פועל במקצועיות ומסירות על מנת ולהגן על זכויותיך. המשרד מונה צוות אנשים מוכשר וייחודי המתורגל בחשיבה "מחוץ לקופסה" למציאת פתרונות מקוריים ופועל תמיד למען לקוחותיו ללא מורא ובנאמנות, תוך לחימה עיקשת, רציפה ובלתי מתפשרת במנגנונים השונים עד לכיבוש היעד לשביעות רצון המטופל. במידה וזומנת לחקירה במשטרה או הוגש נגדך כתב אישום בגין עבירות של הזנחת ילדים או חסרי ישע, פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או השאר פרטים ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.